

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

N:o 6. ILLUSTRERADE FOLKBÖCKER.

SPELMANNEN,

MOR OCH SON, JULDAGSMORGENEN.

SKILDNINGAR UR FOLKETS LIF

AF

RICHARD GUSTAFSSON.

Illustrerade af C. LARSSON.

STOCKHOLM

R. GUSTAFSSONS FÖRLAG.

Pris 25 öre.

W. & A. ILLUSTRIERTE VOLKBÜCHER

STEFELMANN

WOLFFENBÜTTEL

VERLAG

1850

1850

VERLAG

1850

1850

SPELMANNEN,

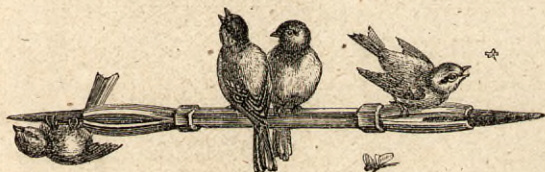
MOR OCH SON, JULDAGSMORGENEN.

SKILDRINGAR UR FOLKETS LIF

AF

RICHARD GUSTAFSSON.

Illustrerade af C. LARSSON.

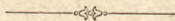
STOCKHOLM

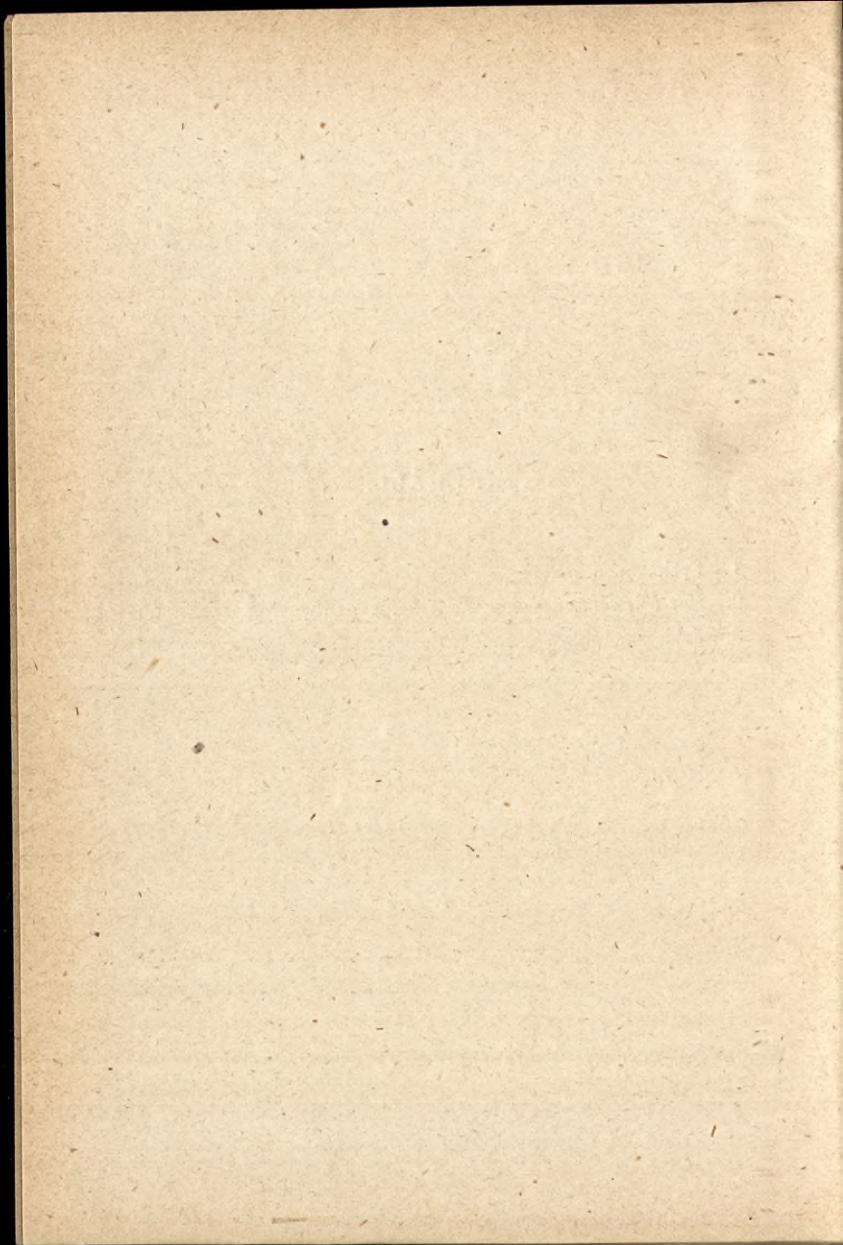
R. GUSTAFSSONS FÖRLAG

STOCKHOLM, CENTRAL-TRYCKERIET, 1880.

INNEHÅLL.

	Sid.
1. Spelmannen	5
2. Mor och son	25
3. Juldagsmorgonen	43

1.

Spelmannen.

Stilla och klar rinner elfven fram nere i dalen, men till dalen slängar den sig genom skogen, och der fradgar den ibland emot stenar och vindfällda träd. Skogen höjer sig allt mer och mer och slutar i en bergskam, der endast småtallar, björkar och hvitmossa tala om hur skönt det är att lefva. Vid foten af ber-

get störtar elfven utför en brant och stänker skummet långt ut öfver en öppen gräsbevuxen plats, som bildar en öppning uti skogen. Under den stora hängbjörken skymtar fram en rödmålad koja, hvars hvita fönsterbågar göra ett starkt afbrott mot den mörka färgen på furorna, som i bakgrunden höja sina kronor mot skyn.

I stugan bor enkan Greta Persdotter och hennes son Simon. För ett halft år sedan bodde der tre lyckliga menniskor, ty då lefde Simons far, som försörjde sig och sin familj med att flotta timmer utför elfven. Simon fick ofta vara med fadern och hjälpa honom, ty det var gubbens mening, att gossen i kommande dagar skulle förtjena sitt uppehälle på samma sätt; men det arbetet ville icke gå riktigt bra för Simon. Det var dock icke af lätja, som Simon försummade arbetet, utan orsaken var en helt annan. Fadren hade varit en god spelman och mången gång på sin fiol spelat upp till dans för bygdens ungdom. När Simon blef så gammal, att förståndet började komma, lärde gubben honom att handtera fiolen, och sedan den dagen var det som förgjordt med gossen. Satte föräldrarne honom något för händer, så glömde han det vanligtvis för att lyssna på forsen, eller på trasten, som lät höra sina locktoner långt in i skogen. När han kom åt, tog han fiolen från väggen och smög ut i skogen, der han lät strängarne ljuda, än likt vindens sus i träden, än likt fåglarnes qvitter.

Så förgick tiden, tills Simon fyllde sexton år, och då dog hans far. Nu var han sin gamla moders enda stöd och skulle genom sitt arbete föda både henne och sig, men oaktadt hans goda föresatser tog hans kärlek till fiolen ut sin rätt, nästan lika mycket som förr, och bristen trädde för första gången in i Gretas koja.

Det var midsommarafton och solen stupade mot vester. Allt var så stilla och fridfullt kring den lilla kojans uppe i skogen, endast forsen brusade och en sakta vindfläkt rasslade i hängbjörkens gröna fransar. Plötsligt dallrade genom luften en klingande ton, som snart efterföljdes af flera. Ljudet kom från elfven, och den, som icke visste att Simon brukade sitta der, kunde lätt tro att strömkarlen spelade för att locka någon till sig.

På ett högt stenblock satt Simon och lät sin kära fiol sjunga om den sköna sommarqvällen.

När han slutat, försjönk han i tankar, under det att blicken sväfvade hän mot forsen, der skummet gnistrade i solskenet. Han tänkte på strömkarlen, som enligt folktron är den skickligaste speleman, och som understundom lär sin förtrollande konst åt menniskor. I bygden gick den sägen, att Simons farfars far hade lärt sig spela af strömkarlen och derigenom blifvit vida berömd. — Om jag blott kunde få höra honom spela — tänkte Simon, och till sist önskade han till

och med att få strömkarlen till lärmästare. Men då kom han i håg det öde, som drabbat hans farfars far. Enligt den gängse berättelsen hade man en morgon funnit honom död i elfven, med fiolen krampaktigt slutten till sitt bröst. Vid detta minne ryste Simon, men det hindrade icke att han en stund derefter åter önskade att strömkarlen skulle uppenbara sig för honom.

Plötsligt hörde Simon något, som prasslade nedanför stenen, och ögonblicket derefter märkte han att någon kom upp bakom honom på klippblocket. Simon skälfde som ett asplöf och vågade icke se sig om. Hans uppjagade inbillning sade honom att det var något öfvernaturligt, och han tyckte att hela hans varelse förvandlade sig till sten. Andedräkten hämmades, och hans skrämsel nådde sin höjd, då han kände en het och flåsande andedräkt tätt intill sin kind; men i samma ögonblick såg han ett lurfvigt hufvud sträckas fram öfver axeln, och vid åsynen deraf drogo sig Simons läppar till ett hjertligt leende.

— Är det du, Mulle! — utropade han och slog sin arm om halsen på en stor svart hund, som nu kom fram hel och hållen. — Hvar har du mor?

Mulle viftade med svansen och hoppade ned från stenen. Simon följde efter honom och skyndade mot modren, som med ett knyte i hvardera handen sakta kom fram på gångstigen från skogen.

— Hvar har du varit, mor? — frågade Simon och befriade modren från hennes börda.

— Jag kommer från bruket — svarade gumman och nickade.

— Hvarför bad du inte mig följa med?

— Hå, du spelade, när jag gick.

— Du kunde väl ha behöft hjälp. Det var ingen lätt börda det här.

— Jag är van att släpa . . . Går du ner till bruket i qväll.

— Jag tror inte det, mor.

— De ha en vacker midsommarstång der nere.

— Såå!

— Patron talte med mig i dag.

— Gjorde han?

— Han hade hört talas om ditt spel, sa' han, och han ville gerna höra dig.

— Ville han?

— Du kunde just ta' fioln och gå ner till bruket i qväll.

Simon svarade icke, utan gick tyst bredvid modren.

Gumman bröt tystnaden och sade: Går du, Simon?

— Jag spelar inte till dans, det vet du, mor — svarade han.

Tigande följdes mor och son in i stugan. Dit inkommen, började gumman att lösa upp sina båda knyten, och med förvånade blickar såg Simon hur modren tog fram än ett stycke ost, än en stor limpå, än ett stycke fläsk och några sillar.

— Hvad är det, mor?

— Hå, jag ville att du skulle ha ett godt mål på helgdagsafton.

— Hvem har gifvit dig allt det der?

— Jag har fått det vid bruket.

Gumman vände sitt ansigte från Simon.

— Af hvem?

Greta svarade icke, utan började ifrigt att syssla med skaffningen. Simon gick nära till henne, men såg ned.

— Det är länge se'n, jag förtjente en skilling — sade han.

— Hå, inte så länge se'n.

— Stackars mor! — Simon drog en djup suck.

— Det går ingen nöd på mig, kära gosse.

— Jag glömmet arbetet och sitter da'n lång med fiolen.

— Den är också din enda glädje.

— Men så kan det inte gå.

— Hå, om du arbetar litet mer ibland, så räcker det nog för oss.

— Det ska jag göra mor.

Simon gick för att sätta sig på den blåmalade kistan, som stod invid ena väggen; men i stället stannade han framför den och stirrade med uppspärade ögon på en i väggen inslagen spik. Det var der, husets dyrbaraste egendom, det stora fickuret af messing, brukade hänga. Nu var det borta, och vid denna upp-

täckt började Simons hjerta att klappa så högt, att han tyckte sig höra dess slag.

Simon vände sig till modren och frågade: — Hvar är klockan, mor? — Hans röst darrade, och hans ögon blickade ängsligt på gumman.

— Den kommer snart igen — svarade Greta utan att se upp.

— Hvar har du gjort af den?

Greta såg upp på Simons ångestfulla drag och sade sakta: — Handelsman fick den som pant för det här. — Hon pekade på maten.

Simon satte sig ned på kistan och dolde ansigtet i sina händer.

Gumman stod en stund och betraktade honom kärleksfullt. Sedan hon med förklädet torkat bort en tår, som stannat på kinden, gick hon fram till Simon och fattade med båda händer om hans hufvud.

— Trösta dig, gossen min, när det blir bättre da'r, så lösa vi igen klockan.

Simon steg upp och började gå fram och åter på golfvet. Slutligen stannade han framför fiolen, som han hängt upp på väggen. Hans blickar mörknade allt mer och mer, och hans händer knötos, som om han stod framför en fiende.

— Det är du, som är skulden till eländet — mumlade han och slet ned fiolen från väggen, hvarpå han höjde den öfver hufvudet, för att i ett slag krossa den mot golfvet. Men i det samma kände han sin

arm omfattas af modrens hand, och då var all hans kraft bruten.

— I Jesu namn, tänk dig för, Simon — sade gumman och tog fiolen ifrån honom.

Simon släppte instrumentet och stapplade åter till kistan, der han satte sig och brast i gråt. En stund derefter gick han ut och var borta i flera timmar. Då han åter trädde in i stugan, var han lugn, och ett beslutsamt allvar hvilade öfver hans drag.

Under hans frånvaro hade modren lagat i ordning qvällsvarden, och då han kom in, gick hon emot honom och sade:

— Låt oss nu äta och vara glada på helgdagsafton.

— Tack, kära mor, jag är inte hungrig — svarade han.

Simon gick till fönstret och såg ut. Solen hade redan sjunkit ned bakom bergsryggen och det led emot qvällen. Sedan Simon en stund stått försjunken i tankar, höjde han upp hufvudet. Han gick och tog ned fiolen från väggen och lindade in den försigtigt i en duk.

Greta såg förvånad på honom, men sade ingenting.

— Farväl så länge, mor — sade han och gick mot dörren med fiolen under armen.

— Hvart går du hän?

— Till bruket.

Gretas ansigte klarnade, och hon nickade gladt. Simon öppnade dörren och gick.

Nere vid bruket hvimlade det af folk. Midt på den stora gårdsplanen höjde sig den blomsterklädda majstången, hvars bekransade armar pryddes af granna fladdrande band och förgyllda ägg. Invid foten af stången stod ett fat rest på ända och på fatet en stol. Det var spelmannens plats. Under lindarne vid gårdsidan stodo trädgårdsstolar i rad, och der satt brukspatronen med sin dotter Gerda. Bredvid dem syntes en mängd främmande personer, som voro inbjudna att tillbringa midsommaren hos den gästfrie egaren af bruket.

Dansen var redan i gång. Spelmannen, en gammal gubbe, gned strängarne på sin fiol med sådan ifver, att svettdropparne sipprade fram på hans fårade pannå. Att en och annan ton ljud falsk och skärande, låtsade ingen om, och endast fröjd och belåtenhet lyste på allas ansikten. Polskan tog slut, och gubben spelade upp en långdans. Brukspatronen och hans gäster blandade sig bland folket, och snart ringlade sig folkskaran i än vida, än trånga kretsar kring majstången.

På vägen från skogen närmade sig en ensam vandrare. Det var Simon, som sakta skred framåt mot de dansande.

Spelmannen tystnade, och långdansen upplöstes i ett brokigt virrvarr. Simon stannade på kort afstånd från de andra och tycktes öfverväga med sig sjelf hur han nu skulle bära sig åt. Att gå fram till brukspatronen ville han inte gerna, men spela måste han ändå.

De af folket, som blefvo varse Simon, sågo förundrade på honom, ty han brukade aldrig komma till deras nöjen, och allra minst med sin fiol.

Några unga flickor bådo den gamle spelmannen om ännu en polska, men gubben var trött och tyckte sig behöfva hvila en stund. Han steg ned från sin upphöjda plats och gick för att friska upp sig med en mugg öl borta vid ett af borden, som stodo invid byggningen. Flera af ungdomen vände nu sina blickar åt Simon och hviskade med hvarann.

— Han har fiolen med sig — sade en.

— Männe, han tänker spela? — hviskade en annan.

— Om man skulle se honom — yttrade en tredje.

Men ingen ville gå fram till honom. Plötsligt kom Simon sjelfmant fram, och med ett språng stod han uppe på fatet. Han lade sin fiol till kinden och lät stråken löpa fram, öfver strängarne. Hvad han spelade visste ingen, men det lät som en polska, och i yrande fart började ungdomen svänga kring, under det att den gamle spelmannen med vidöppen mun stod och betraktade sin medtäflare. Snart spelade Simon ingen polska mer; de dansande bemödade sig förgäfvets att hålla takt efter musiken, och till sist stannade de alla; men Simon fortfor att spela. Det var hans egna tankar, som nu likt lefvande gestalter flögo ut från strängarne och talade om hans lif der uppe vid forsen, i skogen och på berget. Alla stodo slagna af häpnad

och lyssnade med förundran till tonerna, som ljödo än stormande och vilda, än smekande och ljufva.

— Det står inte rätt till med honom — hviskade en flicka med blossande röda kinder, till fästmannen, som höll henne om lifvet.

— Det låter lite trolskt — medgaf han.

— Tänk, om han gjort som . . . — Flickan tvär-
tystnade.

— Ja, ja, han brukar sitta vid elfven, säger man.

Flickan skakade på hufvudet och betraktade Simon medlidsamt.

När Simon slutat att spela, gick brukspatronen fram till honom och sade: — Du spelar som en hel karl du, min gosse.

Simon sade ingenting och började att åter ljnda in fiolen i duken.

— Kom ner, så att vi alla få tacka dig — återtog värden och räckte fram handen.

Simon tog brukspatronens hand, och hoppade ned på marken. Der trängde sig alla gästerna nyfikna omkring honom, och hvar och en hade ett loford att säga. Simon stod tyst och med nedslagna ögon, lyssnande till berömmet. Till sist kände han sin hand fattas af en annan, en liten och mjuk hand, och då han såg upp, möttes hans blickar af ett par himmelsblå ögon, som frimodigt blickade in i hans. Det var Gerda, patronens dotter, som stod framför honom.

— Så vackert, som du, kan visst ingen annan spela — sade hon och nickade åt honom med det ljuslockiga hufvudet.

Simon rodnade ända upp till hårfästet, och han tyckte inom sig att Gerdas beröm var det bästa, han kunde få för sitt spel.

I det samma kom patronen och räckte Simon en specieriksdaler. Efter en stunds obeslutsamhet tog Simon emot den och tackade, hvarefter han gjorde sig redo att gå.

En af gästerne, en gammal herre, som gällde för att vara musikkännare, bad Simon återkomma påföljande dag, och sedan Simon lofvat det, skiljdes han från sällskapet. Simon hade icke sett Gerda sedan flera år tillbaka, ty hon hade lefvat i hufvudstaden för att uppfostras, och det var med möda, han nu kunde vända sig ifrån henne och gå. Från gårdsplanen ställde Simon kosan till bruksbyggningarna. Vid sidan af dem stod ett litet hus af trä, mera likt ett skjul, och der bodde handelsmannen, som tillhandahöll varor åt den stora personalen vid bruket och folket i trakten deromkring. Nu var boden stängd, men handelsmannen satt sjelf utanför och rökte sin pipa. Han var kommen till åren och föredrog denna stilla njutning framför att deltaga i den stojande festen uppe vid gården.

Simon gick rakt fram till handelsmannen och framförde sitt ärende, som var att få igen messingsklockan.

— Har du pengar då? — frågade gubben och mätte Simon från topp till tå med sina plirande grå ögon.

Simon tog fram specieriksdalern och visade den, utan att säga ett ord.

Vid åsynen af pengarne reste sig handelsmannen och gick in. Efter några ögonblick kom han åter med det gamla uret. Simon gaf specieriksdalern och fattade ifrigt efter klockan. Då han fick den i sina händer, strålade hans ögon af fröjd, och utan att fråga efter, om han gifvit för mycket, skyndade han från stället.

Solen hade redan gått ned, då Simon vandrade hemåt på skogsstigen. Hunnen så nära hemmet, att han hörde syrsornas ljud från den lilla gröna ängen, stannade han och satte sig på en sten invid gångstigen. Hans tankar vände sig kring aftonens tilldragelser, och han kände sig nöjd med sig sjelf; han tog fram klockan ur sin ficka och började se på den, som på en kär vän, hvilken varit förlorad, men nu blifvit återfunnen. Siffrorna på den hvita taflan rörde sig, tyckte han, och alla nickade åt honom. Urets knäppningar föreföllo honom som ord, och det var, som om han hörde den hädangångne fadern förklara sig belåten med sin son.

Mulles skall väckte honom ur hans fantasier, och då han såg upp, märkte han modren och hunden komma ned på gångstigen. Simon steg upp och gick hastigt

emot gumman med ett gladt leende på läpparne och med klockan lyft högt i vädret.

— Här har jag den igen, mor! — ropade han.

Greta stannade framför Simon och såg på honom. Från hennes ögon föllo ett par klara tårar, men munnen log och blicken lyste af hjertats fröjd.

— Gud signe dig, gossen min! — sade hon sakta.

Simon tog hennes hand, och så vandrade de till sammans mot hemmet.

Under vägen berättade Simon det, som händt honom nere vid bruket, och omtalade att han skulle gå dit igen dagen derpå.

— Ja, mor, hädanefter ska jag spela för pengar, så att du inte behöfver lida nöd — tillade han.

Greta tryckte tyst hans hand, och stillatigande gingo båda in i stugan.

Qvällsvarden stod ännu orörd på bordet, och nu lät Simon sig väl smaka. Sedan båda hade ätit, gingo de till hvila, men innan sömnen kom, vände de sig till Gud i bönen. Greta tackade af uppriktigt hjerta Herren, för det att han öppnat Simons ögon, och Simon bad om styrka att kunna hålla hvad han föresatt sig.

När Simon äntligen somnade, drömde han att han satt uppe vid forsen en mänskensnatt och önskade att strömkarlen skulle lära honom spela. Vid foten af fallet, der elfven var hvit af skum, steg upp en grönskäggig man, klädd i silfverskir och med en krans

af neckrosor kring det fladdrande håret. Han talade till Simon och hans röst klingade som en metallklocka. Simon lyssnade och hörde: — Jag vill gifva dig en fiol, på hvilken du skall kunna spela skönare än trastens sång, mäktigare än forsens brus; men till gengåfva måste du gifva mig din lycka på jorden. — Strömkarlen tog fram en fiol under sin mantel, men Simon vände sig bort ifrån honom. Då började strömkarlen spela, och Simon kände sig oemotståndligt dragen ned mot elfven. — Gif hit! gif hit! — ropade Simon och sträckte armarne ut emot forsens. Strömkarlen gaf honom fiolen och sjönk åter ned uti elfven . . . Simon kände sig buren som af en stormvind långt bort från sitt barndomshem, och hvar han for fram, spelade han skönare än trastens sång, mäktigare än forsens brus; men i sitt hjerta bar han en tärande plåga, ty strömkarlen hade fått hans lycka.

Följande dag gick Simon, som han lofvat, ned till bruket, och då han återvände derifrån, var hans framtida öde bestämdt. Den gamle herrn hade åtagit sig att bekosta Simons musikaliska studier, om han ville följa honom till hufvudstaden, och då brukspatronen lofvade att sörja för gamla Greta, så gick Simon med glädje in på anbudet, med vilkor att först få höra sin mors tanke. Ehuru skiljsmessen från sonen föreföll

Greta som den bittraste pröfning, gaf hon dock med leende läppar sitt ja, ty hvad offrar icke en mor för att se sitt barn lyckligt och äradt i verlden? — och lycka och ära, var hon säker på, skulle vänta Simon på den nya banan.

Öfver högsommaren stannade Simon hemma, och som den gamle musikkännaren vid sin afresa från bruket lemnat ett förskott på det underhåll, han ämnade sin skyddsling, så kunde Simon uteslutande hängifva sig åt sin musikaliska lust. Ofta var han nere vid bruket, och en af grottorna i trädgården var hans älskingsplats. Der spelade han mången afton för Gerda, som klappade händerna af förtjusning och sade att han var Necken sjelf. Simon glömde sin dröm och var lycklig hela sommaren, men när hösten närmade sig och han skulle skiljas från mor Greta, från Gerda och från hemmet der uppe i skogen, då kom han i håg sin dröm och kände att strömkarlen höll kvar en stor del af hans lycka, och att blott minnet deraf återstod honom sjelf.

Det enda han förde med sig från hemmet, var fiolen, och den tryckte han till sitt hjerta, då han blickade tillbaka och såg elfven, skogen och berget försvinna i fjärran.

Nära nio år ha förflutit. Den höga nordén ligger ännu liflös i vinterns kalla armar, men i söder glöda

rosor och dofta myrtenhäckar. En dag i slutet af Mars medförde bantåget från Turin till Genua en fiolspelare, som sedan någon tid väckt uppseende i flera af Tysklands städer och som nu var på väg till — Rom och Neapel. Hans ankomst till Genua åstadkom en liflig rörelse bland den musikälskande allmänheten, och några timmar derefter voro alla platser upptagna på teatern der han skulle låta höra sig.

Ändtligen nalkas stunden, då den omtalade konstnären skall visa sig. Teatersalongen är uppfylld af åhörare, som med mycket støj och buller gifva sin otålighet till känna. Allt, hvad staden eger utmärkt af talang och skönhet, synes på de bättre platserna, och många blixtrande ögon riktas med otålighet mot ridån, som för att genomtränga den. På en gång afstannar bullret i salongen. Ridån går upp. En ung man träder in på scenen och går ned mot rampen — det är konstnären. Hans ansigte är blekt och af ett ädelt uttryck; hans panna är hög, hans ögon blå, och det kastanjebruna håret bildar lockar öfver hela hufvudet. Det är en nordens son, som öfvergifvit sitt fosterlands snöbetäckta jord, för att under söderns himmel dricka värme och lif och i dess lunder hemta glödande ingifvelser.

En sakta hviskning löper genom salongen vid hans åsyn. I en loge närmast scenen sitter en ung, ljuslockig qvinna — också ett nordens barn; hon lutar sig fram öfver barriären och fäster sina stora blå ögon på

konstnären. Det är Gerda, och han, som nu står der, ett mål för allas blickar, är Simon — spelmannen, som satt vid forsen och önskade att strömkarlen skulle lära honom spela.

Kapellmästaren knacker med sin taktpinne åt kappellet, och en tystnad uppstår, så djup, att man knappt hör någon andas.

Plötsligt klinga toner genom salongen. Allas hjertan klappå fortare, och man lyssnar för att uppfånga de klara ljuden. Simon har börjat spela, och åhörarne betagas allt mer och mer af beundran. När numret är slut, dånar en bifallsstorm genom salongen och bravoropen tränga ned mot konstnären. Efter sista numret flyger ett blomsterregn ned mot scenen, och bifallsstormen ljuder än starkare. En blomsterbukett, måhända den vackraste, kommer senare än de andra, och då Simon ser upp åt sidan, derifrån den kom, möta hans ögon Gerdas blick. Det svindlar för hans ögon, och åskådardhopen derute försvinner för honom i ett kaos; han ser blott Gerdas tindrande blick och leende läppar. Han har icke återsett henne, sedan han första gången lemnade hemmet, och han hade föresatt sig att icke uppsöka henne, förr än han vunnit konstnärsära och rykte. Nu hade han uppnått detta mål, och nu återsåg han henne, som under dessa långa läroår varit hans käraste tanke.

En skimrande rodnad sprider sig öfver Simons kinder, och alla minnen från flydda dagar stå lefvande

inför hans syn. Han lägger fiolen åter till kinden och börjar spela. Men det är icke mera något briljant konststykke, som hans stråke framkallar till lif; det är röster och bilder från hans ungdoms hem och lif. Hör! forsen brusar i fallet, och dånnet dör bort i fjärran; vinden prasslar i hängbjörken, och trasten slår sina drillar djupt inne i granskogen. Folket dansar kring majstången, och man hör deras jublande röster. Tst! Nu tala tonerna om nyvaknad kärlek, om den tid, då Simon satt med Gerda i grottan, der fjärilarne fladdrade omkring bland blommorna; nu jubla strängarne och tala om återseendets fröjd.

Tårar glänsa i tusen ögon, när Simon slutar spela, och applåder skaka teaterns murar. Men Simon hör icke bravoropen, hans ögon söka Gerdas, för att i dem läsa det bifall, han skattar högst . . . Han bleknar och vacklar. Bakom Gerda skådar han en mörklagd man med skarpa drag; den mörke mannen lutar sig fram och talar till henne, deras kinder nästan vidröra hvarann, och Gerda ler mot honom. Vid denna syn känner Simon ett styng i sitt hjerta, och han börjar skälva, som af en frossa. Drömmen om strömkarlen, som gaf honom förmåga att spela, men tög hans lycka, var nu blifven verklighet, och med handen tryckt till sitt svidande hjerta stapplar Simon ut från skådebanan, der blommorna, som han trampar på, förefalla honom som skarpa törnen.

Från triumf till triumf går sedan spelmannen från den höga norden, och strängarne på hans fiol ljuda skönare än trastens sång, mäktigare än forsens brus; men de qvåda också en klagande sång om strömkarlen, som tog spelmannens lycka.

2.

Mor och Son.

Vid stranden af Mälaren låg Jöns Eskilssons gård Vassängen. Den var icke särdeles stor, men icke heller af de minsta i bygden. Den hade förut varit delad i två hälfter, men genom giftermål kommit samman. Jöns Eskilssons far hade varit egare till ena hälften, och

Illustr. Folkb. N:o 6. Spelmannen.

den andra hälften ärfde hans hustru, Fredrika, då hennes far dog.

Jöns ansågs länge vara en bergad man, men så gick det bakut och gården kom i lägervall, ty Jöns vände sig på senare åren mera från arbetet och for i stället till staden, derifrån han alltid vände rusig hem. De, som i bygden kände till Jöns från längre tid tillbaka, påstodo att han af föräldrarne blifvit tvingad till giftermålet med Fredrika, för att de båda gårdarne skulle komma samman, och detta var orsaken till att lyckan ej trufdes i hemmet på Vassängen. De båda makarne hade ett enda barn, sonen Knut, som nu var tretton år. Knut var en qvick och liflig gosse, någonting som alla förundrade sig öfver, ty i hemmet hade han icke mycket att glädja sig åt. Modren var sluten till sinnes och talade sällan, hvaremot fadren mest bannade honom. Värst elak var dock Jöns mot hustrun, och mången qväll, då han kom rusig hem, slog han både henne och Knut. Aldrig hörde man likväl mor Fredrika klaga öfver sin man, tvärtom, hon ville aldrig att någon talade illa om honom. Tålig och stilla bar hon sin sorg inom sig, och så hade åren gått utan att vända hennes hjerta från en man, som icke älskade henne.

En afton, då Jöns väntades hem från staden, dröjde han ovanligt länge. Mor Fredrika gick ofta ut på förstuguqvisten och såg utåt vägen. Slutligen hörde hon Svarten gnägga och såg kärnan komma på afstånd.

Men i stället för Jöns satt en af grannarne och körde. Då kärran svängde upp på gården, sprang mor Fredrika emot den och frågade: — Hvar är då Jöns?

— Han ligger här bak i kärran — svarade grannen.

— Jesus, hvad har då hänt?

— Han stjelpte bort vid stenbron och fick sig en törn.

Fredrika och grannen ville hjälpa Jöns ur vagnen, men då sågo de att han var död. Hustrun brast då ut i jemmer och kastade sig öfver den döde. — Gud i himlen, hvad jag är olycklig! — ropade hon och snyftade som ett barn. Hon strök med handen bort håret från den blodiga pannan och ropade den döde vid namn, liksom ville hon väcka honom till lif igen. Till sist måste husfolket nästan med våld draga henne bort från liket och föra henne in i stugan. Der satt hon hela natten invid Knuts säng och kunde icke sofva. Men hon grät icke mer, hon endast vaggade af och an med hufvudet, och tystnaden afbröts någon gång af en djup suck.

Det var på försommaren, Jöns dog, och söndagen före midsommar skulle han begravas. För Knut var begrafningsdagen nästan som en glädjedag, ty när och fjärran från kommo högtidsklädda bekanta till Vassängen och alla hade de »förning» med sig.

— En ståtelig begrafning ska Jöns ha — hade mor Fredrika sagt, och redan ett par dagar förut hade hon börjat ställa i ordning till begrafningskalaset. Redan

på morgonen bars kistan ned till stranden och sattes i den stora ekan, som skulle föra den döde öfver sjön till kyrkogården, som låg på andra sidan fjärden, der kyrktornet syntes höja sig bakom björkdungen. När båten med kistan sköt ut ifrån stranden, följdes den tätt efter af fem mindre båtar med slägt och vänner om bord. Då alla voro utkomna på den stilla sjön, började en af karlarne, som rodde båten med kistan, att sjunga:

»Ack! döden hafver hädanryckt
Min vän ifrån min sida.
Af sorg till jorden nedertryckt,
Hvad tröst kan jag förbida!»

Så föllo de andra med in i sången och sjöngo psalmen till slut. Vidt ut öfver fjärden klingade tonerna och gåfvo eko från bergen, som höjde sig vid en vik på ena sidan Vassängen.

Knut satt i båten bredvid sin mor, och han ville så gerna småle åt allt, hvad han såg och hörde, ty så vackert tyckte han att det var. Han såg hur kistans hvita plåt blänkte i solen och speglade sig i sjön och hur vattnet stänkte kring årorerna som ett skimrande perlereg. Psalmen klingade i hans öron nästan som en glad melodi, men när han så var färdig att le, såg han upp till modren och blef strax allvarlig igen, ty hennes anlete bar prägel af djup sorg, och det kunde Knut icke förstå, ty fadren hade ju aldrig varit god emot henne, och bättre var det väl nu, då han icke

mera kunde fara till staden och komma drucken hem. När kistan sänktes ned i jorden och Knut hörde de dofva slagen af mullskoffarne, då först veknade hans hjerta och han började att gråta vid tanken på att nu var fadren borta för alltid.

Efter gudstjensten vände begrafningsskaran åter till Vassängen, der middagsbordet stod dukadt. I början var stämningen något högtidlig, men sedan den rika fågnaden började göra sin verkan, hördes snart stoj och skratt både inne i stugan och ute på backen. Öl och bränvin flödade i strömmar, och mor Fredrika gick sjelf omkring och uppmanade sina gäster att dricka, sägande:

— Hederligt skall det vara på Jöns' begrafning. Han ska ha det, som om han sjelf gick och ställde om det. Spar därför inte på gudslånet.

Och någon sparsamhet kom heller icke i fråga. Ända till sent på qvällen var begrafningsskaran församlad på Vassängen, och natten igenom hördes från sjön och byvägarne deromkring buller och rop från de hemfarande gästerna. Också talades i trakten deromkring under flera veckor ej om någonting annat än den »hederliga begrafning», mor Fredrika gifvit sin man.

Dagen efter begrafningen sade mor Fredrika vid middagsstunden till sina båda drängar: — Nu vill jag att inte någon mera dricker här i huset!

Och så tog hon flaskorna, som blifvit öfver från kalaset, och tömde med egen hand innehållet ute på backen.

Från den dagen blef det annan ordning på Vassängen. Förut hade der funnits en slarfvig husbonde och en matmoder, som aldrig styrde och ställde med något annat än det inre hushållet. Men nu försiggick en märkvärdig förändring med mor Fredrika. Hon började sjelf befatta sig med gårdens skötsel, och snart gjorde hon det som »en hel karl», det var hela socknens mening. Sjelf arbetade hon från morgon till qväll, och arbetsamhet fordrade hon också af tjänstfolket. Sparsam blef hon i så hög grad, att hon fick rykte om sig att vara snål, och snart sade man om henne i bygden, att hon var sniken som »Pintorpafrun» och att hon ej höll af något annat i verlden än sina kära pengar. Den märkvärdigaste förändringen hos mor Fredrika var dock att hon som förr var sjelfva saktmodet, med ens blef sträf, ja till och med sträng. Den ende, som någon gång kunde locka ett småleende från henne, var Knut; men ju äldre han blef, ju mera sällan hände detta, ty Knut med sitt glada sinne kände sig med hvar dag allt mer främmande för modren och han började att längta bort från det dystra lifvet i barndoms-hemmet.

Under Vassängen hörde torpet Backen. Der bodde en torpare med hustru och många barn, af hvilka det äldsta var en flicka, som hette Anna. Så länge Knut

kunde minnas tillbaka, hade Anna varit hans bästa lekamrat. Med henne hade han byggt hus och ladugårdar invid stuguväggen, henne hade han följt, då hon i hagen vaktade kreaturen, och då han nere vid stranden slöjdade båtar, så var det hon, som sydde seglen. Under gemensamma lekar hade de vuxit upp, och när tiden gick och de båda lekkamraterna ej längre voro barn, slog det ömsesidiga tycket rot i deras hjertan. Men när barndomen var försvunnen, var också glädjen borta för Knut och torparns Anna, ty att den snåla mor på Vassängen aldrig skulle tillåta Knuts förening med en fattig flicka, det insågo båda mer än väl, och Annas föräldrar varnade ständigt sitt barn för att tänka på Knut. Också undvek hon honom så mycket som möjligt, men ibland kunde hon dock ej motstå sin längtan att träffa barndomsvännen, och de båda unga talade då om framtiden, som syntes dem så mörk. Efter hvarje sådant möte med Anna kände sig Knut allt bittrare stämd mot modren, och ofta tänkte han på att öfvergifva ett hem, som började synas honom förhatligt.

En sommardag, Knut var då på sitt tjuogoandra år, gick Knut i arbete ute på ängsmarken. Bland slätterkarlarne var der en, som hette Nils, hela socknens rolighetsminister och den förnämste på ortens glada gillen. Han kallades vanligen Rimmar-Nils, ty han satte hop visor och sjöng dem för hvar och en, som ville höra på. Ingen i socknen gick fri från Nils' spetsiga tunga, och ibland fick han också sota för sina

elakheter, men oftast öfversåg man med hans stiekord, därför att han höll målron vid makt. Nils sjöng nu i takt med liens slag:

Jag är så glad som fågeln,
Och därför vill ock jag
Så gladeligen sjunga
Min visa natt och dag.

Och öl det vill jag dricka,
En kanna i ett tag,
Och dansa med min flicka
Allt intill ljusan dag.

— Du är glad, du Nils — sade Knut.

— Måtte väl det. Ska dansa bort på Vreten i natt.

— Så.

— Hvarför går du aldrig med på dansen?

Det klack till i Knut. — Jag vill inte — sade han.

— Säg då hellre att mor vill inte.

Knut svarade ingenting och vände sig bort. Efter en stund fortsatte Nils:

— Du är nu så gammal, att du kan sköta dig sjelf, tycker jag.

Det var en tanke, som ofta uppstått hos Knut på senare tiden och som blef allt tydligare för honom, hvar gång den kom från en annan,

— Det har du rätt i, Nils.

— Nå, så kom då med i natt.

— Inte den här gången.

— Anna kommer dit — sade Nils sakta. Knut vexlade färg och stod tvekande, men till sist sade han:

— En annan gång går jag med.

När qvällen kom, frestade Nils på nytt och med större framgång, ty då folket gått till hvila på Vassängen, smög sig Knut derifrån ut till Nils, som väntade på vägen och sjöng, när Knut kom:

Der gångar en ungersven
Till kärestan sin.
Jag väntat dig längese'n,
Gullgossen min!

På Vreten var dansen redan i full gång, då Nils och Knut kommo dit. Dörrarne till logen stodo på vid gafvel, och ljudet af spelmansens fiol trängde igenom det högljudda sorlet och bullret af stampningarna. Nils var genast med i dansen, men Knut ställde sig utanför en stund, innan han kunde besluta sig för att gå in. Då spelmannen började nästa polska, gick Knut innanför dörren. En af de första flickorna, som dansade honom förbi, var Anna. Hennes ögon strålade och lätt som en fjäder fördes hon omkring af Nils. Vid denna syn skar det till i Knuts hjerta. Aldrig förr hade han känt någon ovilja mot Nils, men nu föreföll det honom med ens, som om han aldrig kunnat tåla Rimmar-Nisse, och det förargade Knut i grunden att Anna skulle dansa just med honom.

— Se så, stå inte och fundera nu, utan kom och

tag dig ett glas! — ropade värden, en manhaftig soldat, och ville draga Knut med sig bort till bränvinsankaren, som låg på en sågbock utanför dörren.

— Jag dricker inte, kära Klang — svarade Knut och stod kvar.

— En stackare är du och det blir du väl i all din dar! — sade Klang skrattande och gick ensam.

Innan nästa dans började, kom Anna och helsade på Knut.

— Nu vill du väl dansa med mig? — frågade hon och smålog.

Men Knut ville inte, och inte kunde han heller. — Jag vill strax gå härifrån — sade han.

— Åh stanna nu och dansa med mig, det skall nog gå bra — menade Anna, men Knut nekade igen, och i det samma började dansen.

— Dansa du med mej; Nisse dansar bra han! — ropade Nils och tog i en hastig vändning Anna med sig.

Då kände Knut hur blodet steg honom åt hufvudet, och han var nära färdig att springa fram och rycka Anna från Nils.

— Har du inte betänkt dig ännu? — sporde Klang och vinkade. Knut gick ut, och nästan omedvetet drack han ur bleckbägaren, som räcktes honom.

Flera gånger gick Knut in på logen och såg Anna dansa, men han vände strax ut igen och ville gå hem, men det kunde han heller inte förmå sig till. Så kommo flere bekanta och uppmanade honom att dricka.

Och Knut sade icke längre nej, utan drack med dem alla.

Sent på natten, då de dansande voro trötta, fick spelmannen hvila en stund, och några af flickorna begärde att Nils skulle sjunga en visa. Ungdomen bildade en ring omkring, och så stämde han upp.

Det var en gång en käring, som hade skog och ängar,
Och aldrig gjord' hon annat än räkna sina pengar —
Och det log jag åt, ja ja, det log jag åt.

Och kär'ngen had en pojke, som aldrig vågat dricka,
Och som väl knappast tordes att se uppå en flicka —
Och det log jag åt, ja ja, det log jag åt.

Men hur det var en afton, smög pojken ut till dansen,
Och hur det var, så drack han, så att han miste sansen —
Och det log jag åt, ja ja, det log jag åt.

Det ruset blef en spik i den gamla gummans kista,
Men snåla kär'ngar kan man ju både ha och mista —
Och det log jag åt, ja ja, det log jag åt.

Nils hade, innan han började, stigit upp på en stol. Nu hoppade han ned igen, och han gapskrattade. De flesta andra skrattade med och de sågo alla öfver till Knut, som stödde sig mot dörrposten. Nyss hade Knut varit blossande röd, nu var han mycket blek. Plötsligt rätade han på sig och gick, utan att ragla, fram till Nils och sporde honom:

— Du vill väl ha betaldt för din visa, Nils?

— Tänker du betala den då?

— Det tänker jag! — skrek Knut och måttade ett slag åt Nils, så att denne stupade omkull. Snart var Nils åter uppe och ville rusa på Knut; men Anna höll honom tillbaka, sägande:

— Det var illa af dig, Nils, att sjunga en sådan visa. Låt nu Knut vara, för han har gjort hvad som rätt är.

Klang och flere af karlarne trängde sig emellan de stridande och skiljde dem åt. Anna tog Knut vid armen för att leda honom ut. Då fick hon se mor Fredrika, som stod der lik en vålnad i dörren. Vid gummans åsyn blef Anna förskräckt och sprang in i hopen, men Knut blef stående, och det var med ens, som om ruset hade flugit bort ifrån honom. Först kände han att han rodnade af harm öfver att modren sökt upp honom, men då han märkte hur ångestfull hon såg ut, så upplöstes de hårda ord, han redan hade på läpparne, och han sade blott: — Kommer du hit för min skull, mor?

— Ja ja, det kan du väl förstå.

Knut gick till modren, och de följdes åt ett stycke från logen, ty båda ville helst vara utan vittnen till detta möte. Då de voro allena, sade Knut:

— Det hade varit bättre, om du stannat hemma.

— Jag kunde inte, käre Knut. Aldrig har du förr varit borta från mig.

— Så får du vänja dig vid det, mor.

Knuts röst började åter bli sväfvande.

— Jag vaknade när du smög dig ut, och en ångest kom öfver mig, när jag genom fönstret såg dig träffa samman med Nils och gå bort med honom. Jag ville ropa dig, men jag kunde inte. Då klädde jag mig, tog Bläsan och for hit, för jag hade hört att här skulle bli dans på Vreten. Kärran ställde jag der nere vid grinden, men jag tordes länge inte gå fram.

— Det skulle du heller aldrig ha gjort. Jag är nu så gammal, att jag vill gå för mig sjelf.

— Ack, käre Knut, jag var så orolig för dig.

— Aldrig var du det förr.

Gumman svarade icke, men tårar rullade ned på hennes kinder. Knut såg det icke och fortsatte:

— Här måste bli annat af, jag tänker inte gå som pojke längre. Daniel på Nygården behöfver en dräng. Jag tar platsen jag.

Nu började gumman snyfta högt. — Du förstår mig inte, Knut — sade hon — men det är min egen skuld. Hvarför såg jag icke förr, hur ditt hjerta vände sig ifrån mig? Hvarför talade jag inte ut, hvad jag tänkte? Nu tror du liksom de andra. Nils sjöng ut han, hvad alla tänker om mig.

Knut stod lutad mot gärdesgrinden, och då gumman såg att han allt mer och mer blef ur stånd att höra henne, så slutade hon sin klagan, torkade bort tårarne och sporde sakta: — Vill du hem nu, Knut?

— Ja, mor.

Gumman tog honom vid armen och ledde honom

ner till kärran, och snart voro de på hemvägen. Icke ett ord mer sade de till hvarann, och innan de hunnit fram till Vassängen, hade Knut somnat och låg nere i kärran med hufvudet i modrens knä.

Flera veckor förgingo efter dansen på Vreten, utan att ett ord yttrades derom nere på Vassängen. Det var, liksom om mor och son båda väntade att den andra skulle taga till ordet. Knuts första tanke då han vaknade efter natten på Vreten, var att han nu måste göra allvar af sin föresats att draga bort från hemmet, sak samma hvart. Hellre ville han tjena som dräng på främmande ställe än stanna på Vassängen. Men knappt hade denna tanke uppstått, förr än han kände hur kärt hemmet var honom, fastän det ofta syntes honom öde och mörkt. Lemnade han Vassängen, så måste han ju också afsäga sig möjligheten att på länge få se och tala med Anna, och det vore just det värsta, som kunde hända honom.

Flera gånger var Knut på väg att tala till mor Fredrika om att han ville bort till hösten, men för hvar gång han skulle närma sig henne, så svek honom modet. Och med hvar dag, som gick, blef det allt svårare för honom att säga ut hvad han tänkte, ty det föreföll honom, som om mor Fredrika ej längre var den samma som förr. Hennes sträffhet var försvunnen, hennes röst var vänlig, och hon såg ofta på Knut med

en blick, som gjorde hans hjerta vekt. En söndag hade tjenstefolket på Vassängen fått fara till kyrkan, och Knut satt ensam inne i kammaren och läste. Då öppnades dörren, och mor Fredrika kom in. Knut fortsatte att läsa, och gumman gick och sysslade i skåpen. Efter en stund tittade Knut upp och såg att modren tagit fram sina bästa prydnader, silkesduken, den grönrutiga sjalen och de genombrutna trådvantarne. Hon började att kläda på sig och såg då och då öfver till Knut. Slutligen tog hon fram ur skåpet hans bästa tröja och en blå silkeshalsduk, som hon räckte honom, och sade:

— Tag på dig, käre Knut.

— Och hvarför det?

— Vi ska gå öfver till Backen.

Knut stirrade på modren, men sade ingenting. Plötsligt såg han hur tårarne började rinna utför mor Fredrikas kinder. Då steg han upp och gick till henne.

— Hvarför gråter du, mor? — frågade han.

— Ack, käre Knut, jag har väl mycket att gråta öfver, ty här har på länge icke varit, som det bort vara. Jag har kanske inte handlat rätt mot dig, men ser du det var därför, att jag höll så mycket af dig.

De satte sig båda, och Knut tog modrens händer i sina. Hon fortsatte att tala: — Du, liksom de andra, har inte förstätt mig. Jag sträfvade och arbetade, men inte var det för min skull. Inte är jag så, som Nils sjöng om mig på Vreten. Han hade inte rätt, det

förstod du ändå, fast du inte förstod mig riktigt. Ser du, det var för din skull, som jag glömde allt annat i världen för att samla pengar. Jag ville att gården skulle bli skuldfri och en god gård, så att den måtte vara tillräcklig både för dig och en hustru. Jag ville inte att du skulle bli olycklig, du liksom din far. Han höll inte af mig han, men han tog mig, därför att föräldrarna ville så, ty, sade de, hvad han skulle ärfva, det räckte inte till att lefva på som bergad karl med hustru och barn. Men så gick det också, som det gick.

Mor Fredrika snyftade bittert och lutade ansigtet mot Knuts bröst.

— Kära mor, hvarför har du inte förr talat med mig om detta? Knut smekte modrens grå hår och tryckte henne till sig.

— Jag tänkte inte på något annat än att få gården skuldfri, tills du skulle bli stor. Aldrig var jag rädd för att ditt hjerta under tiden skulle vända sig ifrån mig. Men nära var att så hade gått.

— Säg inte så, mor!

— Hvad skulle du också tänka om mig? Aldrig kunde du hitta på det rätta, när jag inte sade dig det. Men nu vet du det. Jag ville att du skulle få den, du höll af, hon må nu vara aldrig så fattig. Jag ville att du skulle ha tillräckligt för båda, så att du inte skulle komma i frestelse. Ja, Knut, jag ville att du skulle bli lyckligare du än far.

Knut slog sina armar om gummans hals och log

och grät på samma gång. Efter en stund steg mor Fredrika upp och torkade sina tårar. — Och nu gå vi öfver till Backen. Du vill ju träffa Anna nu? — sporde gumman med en skalkaktig min.

— Jag är strax färdig, mor. Nu ska här bli glädje på Vassängen? — Knut tog mor Fredrika i famn och höll henne länge slutet i sina armar.

En söndagsmorgon fram på hösten stötte en hel rad båtar ut ifrån Vassängsstranden. I första båten sutto ett brudpar, Knut och Anna, och deras släktingar. Brudparets anleten strålade. Allt lyste liksom af fröjd den dagen. Solen sken, och vågorna glittrade så, att man knappt kunde se på dem. Björkarne nere vid stranden stodo klädda i gyllene fransar, här och der stucko några lönnar fram sina högröda hufvuden, och korset på kyrktornsspetsen blänkte som en klar låga. Det låg ett härligt ljus öfver sjön och dess stränder, och den högtidsklädda bröllopskaran gaf åt taflan en ännu gladare och lifvigare stämning.

I båten, som följde efter brudparets, sutto brudevännerne och bland dem Nils, som Knut försonat sig med. Nils hade gjort en visa till brudparets ära, och han sjöng den med hög röst:

Allt ifrån barndomsåren han hade henne kär,
Och hon den trogne vännen uti sitt hjerta bär.
På ängen och på åkern och i grönskande skog
Han såg på henne kärligt och hon mot honom log

Nu bär hon brudekronan och skall till kyrkan gå,
 Der Herren dem förenar till ett, de båda två.
 Och både gamla, unga, välsignelse dem ger.
 Ty hvem skull' icke glädjas, när man det paret ser?

Min visa här jag sjunger till ära för de tu;
 Må glädjen alltid följa på deras stig som nu,
 Må trefnad följa Anna och hennes käre Knut,
 Och lyckan följa båda till detta lifvets slut.

Knut satt en stund och såg drömmande utåt sjön.

— Hvad tänker du på, käre Knut? — frågade
 mor Fredrika.

— Jag tänker på, när vi foro så här öfver sjön
 till fars begrafning. Då var jag barn och tyckte att
 allt var så vackert och fröjdefullt. Men då såg jag
 att du var sorgsen, och jag blef så med. Nu ler du,
 mor, och därför kan också jag vara glad af hela mitt
 hjerta.

Juldagsmorgonen.

Öfver skogen, öfver fälten
 Ljuset bryter fram.
 Uppå bergets kam
 Skimra drifvans hvita bälten.
 Hela jordens rund
 Klär sig hvit i oskuldsdräkten,
 Och der jubla tusen släkten:
 »Sköna morgonstund!»

I palatsen, uti skjulen
 Glädjen är vår gäst.
 Det är barnens fest!
 Han är kommen, julen . . . julen!

Gammal eller ung
Julen ger oss fröjd i sinnet.
Njut af stunden eller minnet,
Lycklig var och sjung!

Kärfven uppå taket sitter,
Sparfven har sin lott
Uti glädjen fått,
Och han tackar med sitt qvitter.
Farmor i sin stol
Läser bibeln, det är gifvet;
Hvad i lifsens bok står skrifvet,
Det är hennes sol.

Granen öfver julebordet
Skuggar hus och slott,
Verlden uti smått,
Der en tennsoldat för ordet:
Barnens glada verld,
Der en barkbåt går med ånga,
Der en häst af trä är många
Tusen daler värd.

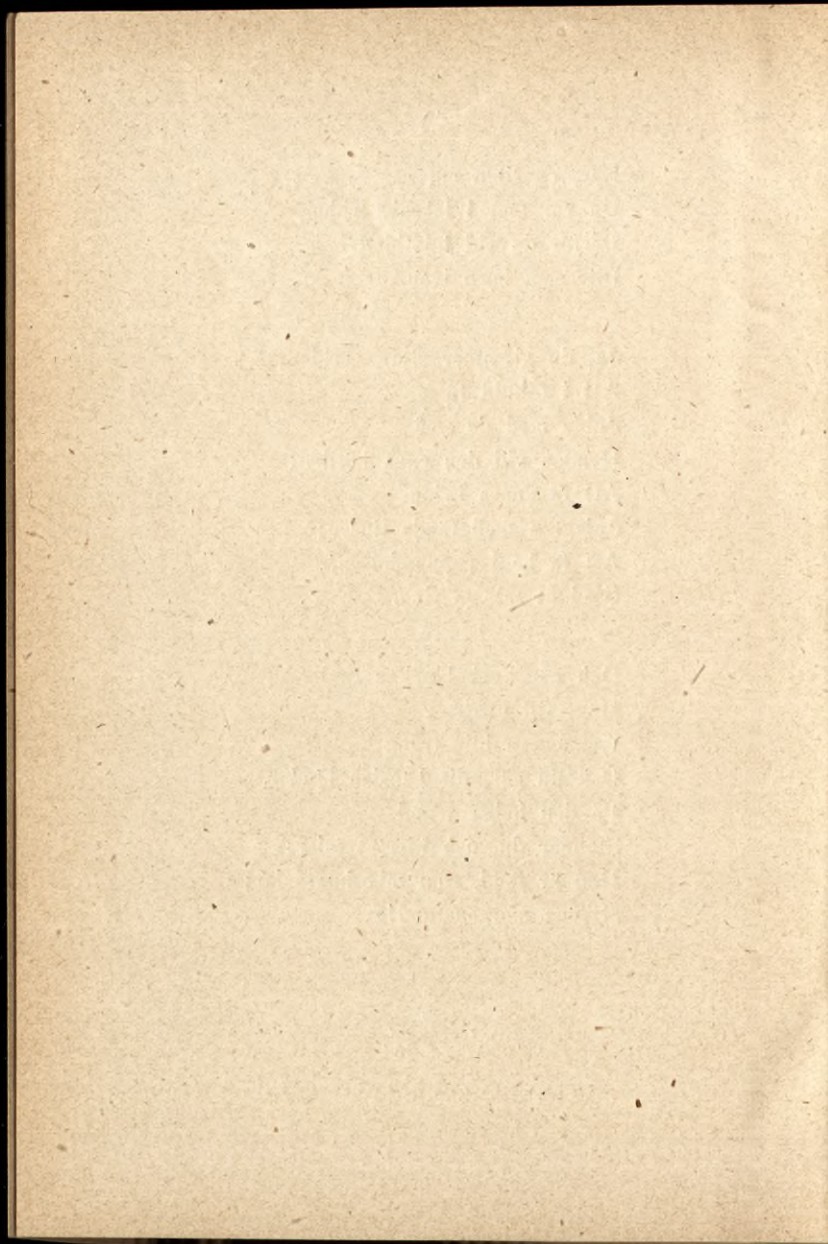
Blefve du ock hundraårig,
Stapplande och grå,
Aldrig du ändå
Glömmer, när du var guldhårig;

När, en liten en,
Du var stor i leksaksstriden,
Derför du vid juletiden
Blir som barn igen.

Ja, du glömmet stora världen,
Att i oskuld få
Jubla med de små
Hemma vid den egna härden;
Att få dansa kring
Julegran med tända ljusen;
Att få bo i pappershusen,
Glad åt minsta ting.

Och när kyrkoklockan ljuder
Högt till ottesång,
Kammaren blir trång
Och du går, dit känslan bjuder.
På den helga grund
Stannar du, och hjertat talar:
Han är född, som mig hugsvalar;
»Sköna morgonstund!»

Till allmänheten!

Föreliggande lilla bok är den **sjette** i ordningen af »Illustrerade Folkböcker». Denna samling är ämnad att upptaga för folket lämpliga skrifter, försedda med fina illustrationer, och säljas böckerna till ytterst låga priser för åstadkommande af en större spridning. **N:o 1** och **2** af samlingen innehålla **Berättelser** af den danske folkskalden THYREGOD, illustrerade af C. LARSSON, **N:o 3 Sagor** af RICHARD GUSTAFSSON, **N:o 4 Skildringar ur folklifvet** af RICHARD GUSTAFSSON, **N:o 5 Sagor** och **N:o 6 Skildringar ur folklifvet** af samme författare, alla böckerna med talrika illustrationer af C. LARSSON. Genom sin billighet och sitt både för ung och gammal passande innehåll, böra dessa Folkböcker äfven kunna tjena som premier i folkskolorna.

Af Illustrerade Folkböcker har förut utkommit:

N:o 1. Från **Herregård** och **Bondby I.** Berättelser af C. A. THYREGOD. Illustrerade af C. LARSSON. Pris 50 öre.

N:o 2. Från **Herregård** och **Bondby II.** Berättelser af C. A. THYREGOD. Illustrerade af C. LARSSON. Pris 50 öre.

N:o 3. **Kungen som inte kunde sofva** m. fl. Åtta sagor af RICHARD GUSTAFSSON. Illustrerade af C. LARSSON. Pris 25 öre.

N:o 4. **Ett bondbröllop** m. fl. Skildringar ur folklifvet af RICHARD GUSTAFSSON. Illustrerade af C. LARSSON. Pris 25 öre.

N:o 5. **Den bästa vägen** m. fl. Sju sagor af RICHARD GUSTAFSSON. Illustrerade af C. LARSSON. Pris 25 öre.

(Samlingen fortsättes.)

Förläggaren.